

Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в e-Learn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Журналістська етика»

Рівень вищої освіти – перший
Спеціальність 061 «Журналістика»
Освітня програма «Журналістика»
Рік навчання 4, семестр 8
Форма навчання денна, вечірня, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська
доцент, Чиж І.С.
ichizh@meta.ua
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2082>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Журналістська етика» є формування професійної моральної свідомості та культури майбутнього журналіста, враховуючи світові традиції регулювання ЗМІ, а також здатності до самостійного морального вибору медіафахівця у складних творчо-виробничих ситуаціях. Новим змістовим наповненням курсу «Журналістська етика» є тематика навчальних блоків, спрямована на вивчення проблеми дискримінації людини за ознаками раси, національності, сексуальної орієнтації, соціального походження, мови, гендеру, політичних поглядів у сучасному медіадискурсі.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Журналістська етика» є:

- ознайомлення студентів з основними міжнародними, національними, корпоративними нормативно-кодифікаційними документами, що визначають основні професійно-моральні вимоги до журналістської праці;
- визначення правозахисних аспектів етичних стандартів журналіста; окреслення сучасних професійно-етичних та моральних проблем українських мас-медіа;
- забезпечення осмисленого розуміння студентами основ журналістської етики та складових професійної моралі журналіста – професійного обов'язку, професійної відповідальності, професійної совісті, професійної честі, професійного авторитету;
- формування культури недискримінації й толерантності майбутніх журналістів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- міжнародні, національні, корпоративні нормативно-кодифікаційні документи, що визначають основні професійно-моральні вимоги до журналістської праці;
- сучасні професійно-етичні та моральні проблеми українських мас-медіа;

- складові професійної моралі журналіста – професійний обов’язок, професійну відповідальність, професійну совість, професійну честь, професійний авторитет;

- специфічні принципи роботи журналіста з різними категоріями населення – національними та соціальними меншинами, людей з інвалідністю, соціально вразливими групами;

- міжнародну й національну нормативно-правову базу у галузі прав та свобод людини й громадянина.

уміти:

- осмислювати проблемні питання професійної етики;

- стояти на захисті суспільних інтересів;

- аналізувати типові помилки й порушення журналістської етики;

- критично осягати власну творчість з позицій духовно-моральної культури;

- працювати з різними за своєю унікальністю героями журналістських матеріалів – соціальними й національними меншинами, людьми, що належать до вразливих категорій населення;

- сприяти правовому вирішенню проблемних питань людей, які є представниками будь-якої меншості;

- коректно, на підставах культури толерантності зображати унікальність кожної людини.

Набуття загальних компетентностей(ЗК):

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК07. Здатність працювати в команді.

ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Набуття фахових (спеціальних) компетентностей (СК):

СК06. Здатність до провадження безпечної медіадіяльності

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен досягти таких програмних результатів навчання (ПР):

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег.

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуаціях на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
8 семестр				
Тема 1. Професійна етика як специфічна галузь професійної етики.	2/2	Розуміти поняття журналістської етики як різновид професійної етики; професійну етику як вчення про професійну мораль. Уміти розрізняти журналістську етику в системі гуманітарних наук. Знати журналістську етику, її специфіку і завдання; предмет, об'єкт і структура журналістської етики.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	4
Тема 2. Професійна мораль, її особливості та функції.	2/2	Розуміти зв'язки журналістики та моралі; зміст поняття етика, мораль, моральність; первісні форми регуляції людської поведінки. Розуміти процес виокремлення моралі; функції моралі в суспільстві. Знати структуру моралі: моральна свідомість, моральна діяльність і моральні відносини. Розуміти поняття моральної свідомості, зокрема моральна норма, моральна вимога та моральні принципи як елементи моральної свідомості; основні категорії моральної свідомості.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	4

<p>Тема 3. Історія та умови виникнення професійної етики.</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати історію та умови виникнення професійної етики; професійна мораль журналіста, її особливості та функції.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>4</p>
<p>Тема 4. Джерела журналістської етики.</p>	<p>2/2</p>	<p>Знати класифікацію джерел журналістської етики: а) інституційні та виробничі нормативно-етичні документи; а) міжнародні, національні, корпоративні нормативно-етичні документи; в) диференціація документів за рівнем узагальнення вимог (декларації, кодекси, хартії, канони, принципи). Знати міжнародні документи з журналістської етики та їх принципи: Аналіз Декларації принципів поведінки журналістів (Міжнародна федерація журналістів, 1954 р.). Знати Національні документи з журналістської етики та їх вимоги: Аналіз Кодексу етики українського журналіста (у редакції 2013 року); аналізувати діяльність Комісії з журналістської етики та Інституту саморегуляції працівників ЗМІ: світовий та український досвід; корпоративні документи з журналістської етики та їх вимоги. Уміти аналізувати редакційні статuti газет The Washington Post, The New York Times як світові зразки корпоративних кодексів етики. Знати редакційні кодекси етики та практика застосування редакційного статуту в інформаційних відносинах України.</p>	<p>Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.</p>	<p>4</p>
<p>Тема 5.</p>	<p>2/2</p>	<p>Уміти формувати поняття</p>	<p>Написання</p>	<p>4</p>

Моральна свідомість журналіста та його позиція.		моральної свідомості та моральної діяльності у системі етичних учень. Знати особливості моральної свідомості журналіста в сучасних економічних та соціокультурних умовах. Розумітися на проблема морального регулювання журналістської діяльності в умовах ринкових відносин. Знати основні категорії журналістської етики: професійний обов'язок, професійна відповідальність, професійна совість, професійна честь, професійний авторитет. Уміти аналізувати проблеми морального вибору в системі журналістської діяльності.	конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	
Тема 6. Основні вектори взаємодії журналіста із соціальними суб'єктами та інституціями	2/2	Знати основні вектори взаємодії журналіста із соціальними суб'єктами та інституціями: журналіст – аудиторія, журналіст – суспільство, журналіст – влада, журналіст – джерело інформації, журналіст – герої публікації, журналіст – колеги.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 7. Дії на захист суспільних інтересів у медіапрактиці: підходи меншості, вразливих соціальних груп, протидії системним порушенням, активізм.	2/2	Уміти аналізувати ЗМІ як суспільний інститут захисту прав та свобод людини. Знати поняття суспільний / публічний / громадський інтерес у вітчизняному праві: колізії терміновжитку; право суспільного інтересу (“public interest law”) у світовій правозахисній практиці. Розуміти концепти “pro bono” / “pro bono publico”. Уміти вирізняти суспільні інтереси меншин, соціально вразливих груп населення та їх репрезентація у масмедіа.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 8. Етика взаємодії журналіста з героєм	2/2	Уміти співвідносити професійну діяльність журналіста й приватне життя людини. Розуміти місце	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка	5

публікації.		людини в журналістському творі; функції гуманізму в журналістиці; етику взаємодії журналіста з героєм публікації. Розуміти феномен соціальної оцінки персонажа; етичні принципи відображення дитячих образів у теле-, фотоматеріалах. Аналізувати тему приватного життя та інтимних стосунків у «жовтій» пресі.	презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	
Тема 9. Поняття приватного життя людини.	2/2	Знати засади поняття приватного життя людини та особливості втручання журналіста у приватне життя особи: етичний та законодавчий аспекти. Уміти розрізняти честь, гідність, ділова репутація особи в системі журналістської діяльності. Розуміння засад поняття моральної шкоди; поняття публічної персони; висвітлення приватного життя публічних осіб. Володіти інформацією про злочини та нещасні випадки: етичні особливості відображення.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 10. Журналістика й дискримінація: долаючи стереотипи, упередження, конфлікти.	2/2	Знати статтю 15 Кодексу етики українського журналіста у контексті проблематики дискримінації меншин та соціально вразливих груп населення; упередження й стереотипи як соціально-психологічні механізми дискримінації соціальних груп. Розуміти засади поняття дискримінації, зокрема Топ-10 ознак, за якими найчастіше дискримінують людей в Україні. Знати поняття національні меншини; статус ромського населення в сучасній медіапрактиці. Розуміти поняття ЛГБТ-спільноти та специфіку подачі групи в українській журналістиці. Уміти аналізувати концепт «вимушені переселенці» у	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5

		сучасній медіапрактиці.		
Тема 11. Правовий аспект дискримінаційних процесів.	2/2	Знати ЗУ «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» (2014). Знати місце людей з інвалідністю у сучасному медіадискурсі. Знати Конвенцію про права осіб з інвалідністю, 2006/2009; шкалу упередженості і дискримінації Олпорта; поняття аут-групи, антилокуція (antilocution), уникання (avoidance), дискримінації, фізичного нападу, знищення. Знати поняття сегрегації, геноциду в контексті медіапрактики: світовий та вітчизняний досвід; форми ксенофобії у журналістському дискурсі; расизм. Знати Концепцію Жозефа Артюра де Гобіно «Нарис про нерівність людських рас» (1853-1855); Декларацію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965) у контексті журналістської діяльності; форми дискримінації відповідно до ЗУ «Про засади запобігання та протидію дискримінації» (2012). Уміти дотримуватися культури толерантності й журналістська діяльність.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 12. Проблема людей з інвалідністю у мас-медіа: між жалем та надмірною героїзацією.	2/2	Знати найпоширеніші стереотипи щодо людей з інвалідністю; конвенцію про права осіб з інвалідністю в контексті журналістської діяльності. Знати визначення «інвалідності»: біомедичне, філантропічне, соціологічне, економічне, соціально-правове. Знати засади поняття маломобільних та нозологічних груп; моделі інвалідності в контексті журналістської діяльності. Уміти застосовувати коректну мову висвітлення проблематики людей з	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5

		інвалідністю та дотримуватися журналістських принципів зображення людей з інвалідністю.		
Тема 13. Історія одного народу: роми. Хроніки поневірян, недовіри та пристрасті.	2/2	Знати найпоширеніші стереотипи та міфи щодо ромів: медійний вимір. Знати історію ромів на теренах України: соціокультурні аспекти. Розумітися на проблематиці ромської національності й журналістської діяльності. Знати журналістські стандарти для етичного висвітлення меншин. Усвідомлювати ЗМІ як суспільний інститут захисту прав та свобод людини; знати поняття суспільний / публічний / громадський інтерес у вітчизняному праві: колізії терміновжитку. Розуміти право суспільного інтересу («public interest law») у світовій правозахисній практиці та концепти «pro bono» / «pro bono publico». Знати суспільні інтереси меншин, соціально вразливих груп населення та їх репрезентація у масмедіа.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 14. Журналістська діяльність й інформаційно-психологічна безпека суспільства.	2/2	Знати загальні етичні вимоги до журналістської праці в процесі роботи з інформацією; етику творчої обробки й викладу матеріалу. Уміти розрізняти співвідношення фактів, домислу та вимислу в медійному матеріалі; принципи відокремлення фактів від коментарів. Знати основні професійно-моральні принципи роботи з джерелами інформації; анонімні джерела інформації в журналістиці. Уміти розрізняти допустимі та заборонені методи одержання інформації. Поняття журналіст і влада: знати специфіка взаємодії. Знати особливості журналістської діяльності під час виборів.	Написання конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	5
Тема 15.	2/2	Уміти виділяти корупційні	Написання	5

Корупційні медіапрактики.		медіапрактики; проблеми замовної матеріалів («джинси») в українській політичній журналістиці. Розуміти проблеми прихованої реклами, її форми, різновиди та прийоми. Знати погяття суспільна мораль і масмедійна діяльність. Уміти розрізняти основні напрями державного регулювання обігу інформаційної продукції, що негативно впливає на суспільну мораль. Знати морально-етичні й культурні традиції українського народу у журналістській творчості. Знати засади захисту неповнолітніх від деструктивного впливу інформаційної продукції.	конспектів, доповідей, тестів, підготовка презентацій, виконання самостійної роботи, підготовка до практичного заняття.	
Всього за семестр	100			
Іспит				30
Навчальна робота	70			
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання завдань практичних занять відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, есе повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

